

Bouwen zonder SPRINKHANENPLAAG

De architecten Jacob Borren (40) en André Staalenhoef (39) steken hun visie op bouwen en de ruimtelijke omgeving niet onder stoelen of banken. Het niveau van de Nederlandse architectuur vindt het duo niet hoog. Er wordt in ons land veel te veel gebouwd. „In sommige streken is het net als een sprinkhanenplaag: volbouwen en dan weer verder trekken. Er wordt veel te weinig gekeken naar de mogelijkheden tot herbestemming. Iedere zichzelf respecterende stad wil slopen! Dat is goed voor het ego en de carrière van bestuurders.”

Jacob Borren en André Staalenhoef belandden twee jaar geleden vanuit Amsterdam in Friesland. Vanuit een luxe positie, zo erkennen beiden. „Voor we naar Friesland verkasten werkten we al jaren samen bij het gerenommeerde Benthem Crouwel Architecten. Een bureau dat in korte tijd naam en faam verwierf met de renovatie van het Anne Frankhuis, maar ook met megaprojecten als de nieuwbouw op Schiphol, de noord-zuidlijn van de Amsterdamse metro en het spraakmakende kantoorgebouw van VNO/NCW aan de Utrechtsebaan in Den Haag. Allemaal grote projecten, maar die nooit op onze eigen naam kwamen. En ook nooit zouden komen, want de twee vennoten waren maar een paar jaar ouder dan wij. Vandaar dat we de ambitie hadden om voor onszelf te beginnen.”

Dat werd dus Friesland, omdat in architectenkringen bekend was dat Abe Bonnema een opvolgingsprobleem had. Borren: „Hoewel we niet met alles wat hij gebouwd heeft affiniteit hadden, zijn z'n ontwerpen over het algemeen qua beeld redelijk constant gebleven en maar zelden echt modieus. Dat bood een vergelijkbare basis, waarin een opvolger niet van alles hoeft weg te poetsen. Er had dus een redelijk geruisloze continuering kunnen plaatsvinden, maar dat heeft helaas niet zo mogen zijn. En daarom zitten we nu niet meer in Villa Nova in Hurdegaryp maar aan het Europaplein in Leeuwarden. Provisorisch vooralsnog, maar dat wordt nog wel beter.” Staalenhoef: „We zitten hier trouwens goed, want het Europaplein is een hartstikke mooi plein. Niet eens zo zeer architec-

tonisch, want de flatgebouwen zijn gemiddeld genomen onder de maat en er staat er zelfs één dat uitgesproken lelijk is, maar meer stedenbouwkundig gezien. Je moet zo'n plein ook beoordelen in het tijdsbeeld. Het is ooit eens aangelegd en functioneert nog steeds. Daar gaat duurzaamheid van uit. Een van de markantste plekken van Leeuwarden. Maar eigenlijk is het te gek om van architectuur én stedenbouw te spreken. Nederland is een van de weinige landen waar dat nog twee gescheiden beroepsgroepen zijn.”

Het niveau van de Nederlandse architectuur stemt de twee companen niet vrolijk. „Die is gewoon niet hoog”, stelt Jacob Borren onomwonden. „Als het Rijk zegt dat er hier een goed architectuurbeleid gevoerd wordt, zeg ik: onzin. In het buitenland wordt over het algemeen veel beter en duurzamer gebouwd dan hier. Ook door Nederlandse architecten die gevraagd worden om over de grens iets te bouwen. Terwijl buitenlanders die hier iets bouwen altijd onder het niveau blijven wat ze elders wel halen. Dat geeft te denken.

De visie van een ambitieus architectenduo

Vaak zijn economische afwegingen daar de oorzaak van. Maar bezuinigen op budgetten is in dit geval bijten in je eigen staart. Ook Friesland moet verdomd goed oppassen dat het zichzelf in dit opzicht niet te kort doet. Vandaar dat wij ook zo gefixeerd zijn op kwaliteitsontwikkeling. Want als iets beter kan, moet je het overdoen. Als de opdrachtgever tevreden is, wil dat namelijk nog niet zeggen dat de oplossing goed is”. Zeg nooit dat architecten alleen maar belang hebben bij bouwen, bouwen en nog eens bouwen, want Borren en Staalenhoef denken bepaald iets genuanceerder over wat zij 'broodgeilheid' noemen. Staalenhoef: „Sterker nog: wij vinden dat er in Nederland veel te veel gebouwd wordt! In sommige streken is het net als een sprinkhanenplaag: volbouwen en dan weer verder trekken. Er wordt veel te weinig gekeken naar de mogelijkheden tot herbestemming.

vervolg op pagina 9